

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. III. Tempus, quo Sanctus sedere inceperit et obierit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. B.
suspiciari for-
san quis pos-
sit, primitus
exortam,

ad S. Severum in Ravennati cathedra sederunt?

18 Ita prope quantum ad substantiam habet institutum a Bacchino loco cit. ratiocinium; quod si putes legitimum, videsis, tum an eo, in quem ex dictis hic scriptor propendit, sensu accipienda non sint Agnelli verba priori loco seu num.

14 huc transcripta, tum etiam an ex his perperam intellectis primitus orta non sit Ravennatum de prodigiosa priorum omnium undecim S. Apollinaris successorum electione traditio, quæ, quamquam quidem sæculo IX nondum esset pervulgata, temporis tamen lapsu ita invaluit, ut passim ab omnibus, Ravennatibus saltem, videatur fuisse admissa non modo sæculo XII, quo musicum supra laudatum Ursianæ seu cathedralis Ravennatis ecclesiæ opus fuit constructum, verum etiam sæculo XI, quo B. Petrus Damianus floruit, quoque, quod bene notandum est, duabus hisce vocibus, solito more, quæ difficultatis num. 14 propositæ nodum tangunt, adjectis, ipsissima fere Agnelli verba, ibidem recitata, Serm. I de S. Severo descripsit, uxori Sanctum hunc dicentem inducens: Vadam et videbo visionem mirabilem, videlicet, quomodo columba de cælo veniat et super electi caput solito more considerat.

et unde re
ipsa ortam,

19 Verum enimvero utut hæc de Ravennatum traditione habeant, Muratorius, ad quem tandem venio, longe aliam illius originem suspicatur. Audi ipsamet tom. I Scriptorum Italiæ part. 2, pag. 527 in ea, quam Ravennatis Historiæ Spicilegio præfixit, Præfatione suis verbis ita loquentem: Animadvertas velim, vulgo ibidem (Ravennæ nimirum) creditum Spiritum Sanctum sub visibili columbæ specie priores duodecim episcopos indicasse a clero et populo eligendos. Equidem persuasionem hanc iis (Ravennatibus) eripere mihi non est animus. Attamen suspicari non desino, an invaluisse potuerit hujusmodi opinio ex pictura aliqua veteri male intellectâ. Quum enim episcoporum olim electio ab ejusdem cleri et populi votis penderet, atque in ipsam influere, et quidem merito, putaretur divini Spiritus secreta motio, ac præsertim quoties in sanctos Viros electio cadebat, pictores illorum episcoporum imaginem efformantes, supra eorum caput Paraclitum sub columbæ specie appingebant, ut sensibile oculis exhiberetur, quod invisibili tantum actione peractum fuerat.

suspicitur
Muratorius.

20 Proinde ignarum vulgus subsequentium sæculorum accipere facile potuit typum pro historia, et fictionem pictori licitam tamquam rem certam. Ita vulgus tot martyres post abscissam cervicem non sine ingenti prodigio supervixisse, suumque caput propriis manibus alio detulisse sibi persuasit hac una ratione, quod eos in pictura caput suum manibus gestantes adspexisset, quum tamen pictores nihil aliud significare voluerint, nisi martyres illos capitis diminutione mortem pro Christo sustinuisse. Sunt et sexcenti hujusmodi errores, sive opiniones male suffultæ quibus tantum originem dedit pictorum licentia, perperam a posteris accepta atque explicata. Liceat Ravennatibus traditionem suam mordicus tueri; sed et mihi licuerit dubitationem meam hoc in loco exerere. Habes nunc, erudite lector, quæ faveant, et quæ contra adversentur Ravennatum traditioni, cui an assentiendum potius sit, quam dissentiendum, quisque modo pro arbitrio statuatur.

D

§ III. Tempus, quo Sanctus sedere inceperit et obierit.

Majores nostri de priorum Ravennatum antistitum serie chronologica loco non uno tractarunt, ac in primis guidem ad primam Februarii diem, S. Severo Ravennatum episcopo confessori sacram. Quid multa? In Commentario ad Sancti hujus Vitam prævio § 1, num. 4, nonnullis Fastis sacris, in quibus ad Kalendas Januarii Severi alterius, Ravennatis martyris, addito etiam episcopi titulo, memoria signatur in medium adductis, de posteriori hoc Severo, quem ad dictum Januarii diem in Opus nostrum jam intulerant, ita pronuntiant: Cum de martyre Ravennate Severo, quem Hieronymum. Rubeus ait 1 Januarii, alii 1 Febr. referunt, nihil constet, nisi sub Maximiano coronatum martyrio, an non suspicari fas sit, episcopum illum fuisse; sed cum ejus Acta laterent, posterioris Severi confessoris celebriorem conservatam memoriam? At severe pronuntiat Ughellus Tom. II Italiæ sacre, mendacium esse, asserere plures Severos. Non asserimus quidem; sed quo argumento severam suam censuram firmet vir doctissimus, non satis perspicimus. Fuisse certe celebrem jam olim opinionem de S. Severo ep. Ravennate martyre, patebit inferius ex Vita per Luidolfum, cui cap. 2, num. 5 ita Ravennas monachus respondet: « Severus, cujus tu Vitam scire desideras, non » fuit martyr, sed confessor. » Ergo de episcopo ita percunctatus erat Luidolfus, ut martyrem eum existimaret; si quidem quadret interrogationi responsio.

Sanctus,
quem, contra
ac Majores
nostri ali-
quando

22 His porro, postquam de S. Severi Ravennatis episcopi confessoris ætate, seu tempore, quo is sedere inceperit et obierit, nonnulla contra Hieronymum Rubeum § 1 disputarunt, num. 13 etiam subjungunt: Si quis antiquiorem fuisse S. Marcellinum probarit, eique successisse Severum aliquem, dicat sane, duos fuisse Severos, ipso non omnino repugnante Baronio, sed posterioris celebritate prioris obscuratam esse famam. Quid si episcopus fuit Severus ille martyr, quem diximus Kalendis Januarii colli, sub Maximiano interfectum? Multi, ut § superiori et ad illum diem diximus, episcopum et martyrem eodie statuunt. Neque ex Actis martyrii, quæ nulla extant, probari potest, episcopum non fuisse. Sunt itaque, uti e binis hisce huc jam transcriptis textibus patet, Majores nostri aliquando suspicati, ante S. Severum, episcopum Ravennatem confessorem, ac proin etiam ante Sanctum nostrum, utpote proximum hujus secundum ipsomet et dicenda decessorem in cathedra Ravennensi etiam sedisse S. Severum martyrem supra memoratum, quem etiam præcedere potuerit Marcellinus alter, a Sancto nostro distinctus, eoque antiquior. Verum S. Petrus Chrysologus, et ipse Ravennatum episcopus, ante annum CCCCLXVIII, quo e vivis excessit, de S. Apollinare, primo Ravennatum antistite, Sermone 128 locutus fuit in hunc modum: B. Apollinaris primo sacerdotio solus hanc ecclesiam Ravennatem vernaculo atque inclito martyrii honore decoravit. His autem verbis dilucide docemur, nullum omnino, si S. Apollinarem exceperis, Ravennatum antistitum, qui ante Petrum Chrysologum vivere, martyrio fuisse

E

suspicati sunt.
S. Severus
martyr, non
precessit,

F

coro-

A coronatum, ac proin in horum serie ante Sanctum nostrum et S. Severum confessorem, anno circiter 390 vita functum, collocari non posse. S. Severum martyrem, sesquiseculo circiter, uti de eo apud nos tom. I Januarii pag. 20 notatur, ante Petri Chrysologi aetatem martyrio affectum.

Marcellinum etiam antiquiorem,

23 Nec est, cur propterea Majores nostros hic incuses: cum enim non asserendo, sed suspicando dumtaxat sint locuti, non usque adeo scrupulose in rem debuerunt inquirere, memoratumque, quem Petrus Chrysologus de S. Apollinare, non de S. Severo martyre, habuit, sermonem consulere. Adhæc suspicionem illam ipsimet, quam, cum anno 1658 præfatum ederet Februarii tomum, insinuant, decennio dumtaxat post, secundum vulgantes Martii, in S. Agapito, proximo ex dicendis Sancti nostri in sede Ravennati decessore, deposuerunt. Etenim ibidem de musico seu tessellato Ursianæ apud Ravennates ecclesiæ opere supra memorato, quod antea e Leandri Alberti Italiæ descriptione utcumque dumtaxat cognorant, tumque ipsimet Ravennæ coram aspeperant, atque admodum antiquum compererant, ita num. 3 loquuntur: Nos

B sane antiquæ isti picturæ multum deferimus, et quamdiu potiora nulla suppetunt monumenta, ex quibus in eam seriem vitium aliquid irripisse ostendatur, eidem standum esse censemus: in hac autem, quam his verbis memorant, episcoporum Ravennatum serie novem dumtaxat sequentes, Aderitus nimirum, Eleucadius, Martianus, Calocerus, Proculus, Probus, Dathus, Liberius et Agapitus seu Agapetus, qui ante S. Severum confessorem proximumque ejus decessorem sanctum Marcellinum sederint, occurrunt, ut adeo Majores nostri, utpote qui a serie illa non recedendum, loco proxime cit. nihilominus censuerint, suam, quam exposui, de S. Severo martyre Marcellinoque antiquiori suspicionem jam deposuissent, cum anno 1668 secundum Martii tomum publici juris facerent. Et sane reipsa etiam Severus martyr, Marcellinusque, Sancto nostro antiquior, e Ravennatum episcoporum numero vel idcirco videntur excludendi, quod etiam in horum serie, utpote quæ jam productæ ex musico ecclesiæ Ursianæ opere plane sit similis, ab Agnello, scriptore, ex dictis et ipso hoc musico Opere et scriptoribus omnibus, de Ravennatum antistitum successione tractantibus, antiquiori, assignata non compareant.

C aut ullum alium, quidquid contra opponatur,

24 At vero, inquit fortassis, in S. Severi Ravennatis episcopi Vita, superius num. 13 jam laudata, atque apud nos tom. I Februarii priori loco excusa, num. 4 ita memorat auctor anonymus: Hanc siquidem urbem (Ravennam scilicet) meritis præcipuis ejusdem sui triumphatoris B. Apollinaris, adeo clemens et pius rex Christus, præ ceteris decorando insignivit, ut ex quo ille miles felix laureatus corona martyrii intravit in gaudium Domini sui, instar duodeni Apostolorum apicis, duodecim illi successores per varia annorum curricula suppleret, non humana electos industria, sed potius divina vocatos providentia, et super quorum capita cælitus missa requievit columba; his autem verbis clarissime indicatur, duodecim S. Apollinaris in sedem Ravennatem successores columbæ divinitus missæ indicio ad episcopatum fuisse designatos. Jam vero cum e cunctis Ravennatum episcopis, qui hujusmodi miraculo feruntur electi, omnium ultimus, uti modo inter eruditos satis convenit, fuerit S. Severus confessor, huncque in serie, quam et Agnellus, et musicum Ursianæ ecclesiæ opus ex Octobris Tomus III.

hibent, decem dumtaxat S. Apollinaris successores præcedant, necesse est, ut ad seriem istam, si non vel S. Severus martyr, vel Marcellinus Sancto nostro antiquior, alter certe alterius nominis, qui ante S. Severum confessorem hujusque decessorem Marcellinum sederit, S. Apollinaris successor adiciatur. Adhæc, perges, in Ravennatis Historiæ Spicilegio, tom. I, part. 2 Scriptorum Italiæ a Muratorio inserto supraque laudato, pag. 552 anonymus Vitæ, ut vocatur, S. Proculi Ravennatis episcopi auctor ita scribit: Sita est (ecclesia, S. Theodori communiter nominata) inter muros civitatis Ravennæ, ubi hæc miraculosa et mirifica (Spiritus Sancti in Specie columbæ descensum intelligit) semper in electionibus Ravennatum pontificum a glorioso transitu beati Apollinaris usque ad beati Severi antistitis ejusdem ecclesiæ tempora, qui a beato Apollinare in pontificatus ordine duodecimus fuit, gerebantur, prout ista habet traditio nunc communis, et satis certa assertio personarum; his autem ex verbis idem omnino, quod e Vitæ S. Severi proxime recitatis, concludendum videtur.

AUCTOR C. B.

E 25 Fateor, sic potest non immerito videri, sique etiam reipsa Muratorio in Annotatione, quam textui huic subjecit, est visum. Verum quis pro certo edicat, an anonymus ille auctor, ab accuratione minime laudandus, S. Severum confessorem non faciat duodecimum columbæ indicio electum S. Apollinaris successorem, ipsomet annumerato S. Apollinari, qui, quamquam quidem visibili columbæ divinitus missæ signo episcopus designatus haud fuerit, speciali tamen Spiritus Sancti inspiratione credi potest primus Ravennatum antistes fuisse constitutus? Cur simili nequeat sensu anonymus Vitæ, cujus etiam num. præced. verba dedi, S. Severi scriptor intelligi? Desiderius Spretus de urbis Ravennæ Origine et Amplitudine lib. 1 luculentissime docet, duodecim S. Apollinaris successores columbæ divinitus missæ indicio ad episcopatum fuisse eVectos, singulosque tamen mox recensens, novem dumtaxat, qui ante S. Marcellinum, proximum S. Severi decessorem, sederint, assignat, additque nihilominus diserte, S. Severum esse Ravennatum antistitem ultimum, in quorum electione Spiritus Sanctus divina quadam providentia descenderit. Idem etiam, quamvis minus aperte, facit Appendicis, ad pontificalem Agnelli librum a Bacchinio adjectæ, auctor anonymus, ut scriptoribus, cum duodecim S. Apollinaris successores aiunt columba indice electos, hisce accensere ipsummet S. Apollinarem, prorsus inusitatum haud videatur. Ut sit, cum equidem e binis jam laudatis Severi et Proculi Vitarum auctoribus anonymis prior quidem, ut num. 13 dixi, non ante sæculum decimum aut etiam undecimum, posterior vero, uti ipsemet mox post verba, ex eo jam recitata, indicat, non ante sæculum tertium decimum, floruerit, ambo sunt Agnello longe recentiores; unde fit, ut huic potius quam illis standum sit, ac proin ut, quidquid scribant, verosimilius ante S. Severum confessorem, proximumque hujus decessorem Marcellinum nullus etiam alius, a S. Severo martyre Marcellinoque antiquiori distinctus, quem Agnelliana Ravennatum antistitum series non exhibet, Ravennensem S. Apollinaris cathedram occuparit.

F in Agnelliana serie non expressum, decessorem non habuit,

F

26 Ut porro, cur præterea seriei illi seu potius Agnello tantum deferendum sit, intelligas, Bacchinium in prima sua in hunc scriptorem Dissertatione pag. 119 de fonte, unde hic illam hauserit, audi loquentem: Novimus... inquit, veteribus

proximeque S. Agapito, non anno circiter 251, ut vult Rubens,

AUCTORE
C. B.

pontificum seriem et nomina nota satis fuisse ex Dypiticis, quibus inter Missarum sollempnia per ordinem recitabantur, ex quibus pontificum Ravennatum seriem collectam ab Agnello, vel a senioribus, qui notitias suffecere, sive ex Ursiana ecclesia, in qua alibi se nutritum ab ineunte ætate dicit, consentaneum est. Ita ille, cui cum hic subscribendum appareat, Sanctum nostrum, cui ex dictis, quod in Agnelliana serie expressi non sint, decessores fuisse S. Severum martyrem et Marcellinum quempiam antiquiorem, non reor, S. Agapito in sedem Ravennatem, quod huic in eadem serie, nullo intermedio, subdatur, proxime successisse, persuasum habeo. Verum, ut ad chronologiam jam veniam, quo tempore id factum? Hieronymus Rubeus (vide ejus verba num. 4 descripta) pro anno circiter 231 pronuntiat; verum nullum prorsus offert antiquiorem effati sui vadem, nec hoc veritati puto conforme. Esto enim tantisper, ut addit, annis non minus quinquaginta ecclesie Ravennati præfuisse Marcellinum, erit vel sic necessario consequens, ut is non serius, quam anno 281 e vivis fuerit sublatus, cum eo deducant anni quinquaginta, anno 231 adjecti.

B
sed, ut, anno,
quo obierit,
determinato,

27 At vero, cum Marcellinum, ipsomet fatente Rubeo, proxime exceperit, concilioque Sardinensi, anno 347, uti inter omnes convenit, celebrato, interfuerit S. Severus, necesse erit, ut hic, si Hieronymi Rubei calculis standum sit, annis ut minimum sexaginta sex sedem Ravennatem occuparit; imo cum anno circiter 390 adhuc in vivis fuisse superstes, a Majoribus nostris tom. I Februarii pag. 80, num. 9 probetur, uno amplius seculo in episcopatu vixerit; quod cum prorsus incredibile appareat, necesse est, ut et serius, quam anno 281, obiisse Marcellinus, et serius etiam, quam anno 231, ne alioquin nimium etiam ejus episcopatus protrahendus sit, in sedem Ravennatem S. Agapito statuatur successus. Verum quanto quidem tempore serius hæc Sancti ad episcopatum promotio evenit? Id ab anno, qui ei fuerit emortualis, partim dependet, huncque proinde præcie hic designo. Cum S. Severus concilio Sardinensi, anno, ut dixi, 347 celebrato, episcopus interfuerit, serius certe quam hoc ipso anno ecclesiam Ravennatem moderandam non exceperit; anno autem 346 id factum, Majores

C nostri tom. I Februarii in Commentario ad Sancti hujus Acta prævio num. 9 probant ex Vita, per anonymum scripta, in qua num. 6 disertè traditur S. Severus, Constantino IV et Constante III AA. Coss., sive jam dicto 346, creatus fuisse episcopus. Et sane citius id, quam hoc anno non evenisse, vel ex eo apparet, quod alioquin Severi, utpote qui anno circiter, ut jam dixi, 396 in vivis adhuc fuerit superstes, episcopatus, ultra quam sit sat credibile, foret protrahendus. Jam vero, cum secundum Agnellianam seriem, cui ex dictis standum, Sanctus noster S. Severum in episcopatu proxime præcesserit, verosimillime eo ipso anno vitam hanc mortalem cum immortalitati commutarit.

ostenditur,
sub sæculi iv
initium aut
circiter
successit.

28 Dispiciamus modo, quanto circiter tempore serius, quam statuat Rubeus, S. Marcellinus fuerit Ravennatum creatus antistes. Agnellus (adi num. 7) de Sancto ita scribit: Transactoque plurimo annorum curriculo spatii (id est, quantum opinor, plurimo spatii per annorum curriculum transacto) pontificatum amisit et vitam; Sanctus ergo secundum hunc scriptorem, quo antiquiorem, majorisque hac in re auctoritatis non habemus, plurimo seu potius longissimo anno-

rum spatio gessit ecclesie Ravennatis pontificatum, ut hunc per recitata num. 4 verba Hieronymus Rubeus, qui Agnellum Ms., utut eum ibi non laudet, sibi prælucentem habuit, quinquaginta annis, quamvis hos ab anno 231 ad annum 281 excurrisse, perperam indicet, non absque fundamento definiat. Attamen cum anni dumtaxat quadraginta, aut paulo adhuc pauciores, dum de tempore, quo quis episcopus sederit, sermo est, vocari etiam posse videantur plurimum seu longissimum annorum spatium, S. Agapito Sanctus noster successerit, non indubie quidem determinato, uti, si annis quinquaginta certo sedisset, esset dicendum, anno 296, sed verosimilius sub sæculi iv initium aut circiter, ad quem terminum chronicum, utpote qui annorum aliquot latitudinem complectatur, deducunt tam quadraginta, quam quinquaginta anni, ab anno 346, quo ex dictis Marcellinus obiit, ordine retrogrado computati. Collige hinc jam, quanto circiter tempore serius, quam Rubeus statuatur, S. Agapito in sedem Ravennatem S. Marcellinus fuerit successus.

29 Posset porro propius, quam ex dictis, res defini, si modo, quo circiter S. Agapitus, proximus Sancti nostri decessor, obierit e vivis, annus aliunde haberetur exploratus; verum nescio, an hic alio modo, quam quo aditi a Sancto nostro episcopatus initium jam utcumque determinavimus, sat apte tutoque possit assignari. Nec est, cur hunc in finem adducas concilii Romani, anno, ut plerique volunt, 337 sub Julio I Papa celebrati, acta, Majoresque nostros, qui, quod in his S. Agapitus Ravennensis episcopus memoretur, tom. II Martii pag. 426 Sancti hujus obitum, aditque a Sancto nostro episcopatus initium ultra dictum annum 337 distulerunt: Acta enim illa determinando tempore, quo S. Agapitus obierit, et S. Marcellinus sedere inceperit, opta non sunt, utpote supposititia, fideque prorsus indigna, uti ex mox dicendis palam fiet; quod autem ad Majores nostros pertinet, distulisse illos ultra annum 337 S. Agapiti obitum, aditque a Sancto nostro episcopatus initium, non est, cur quisquam magnopere miretur: fecerunt enim id, cum Agnellum, a quo S. Marcellinus, anno 346, uti ipsimet ibidem statuunt, vita sanctus, plurimorum annorum spatio in episcopatu vixisse, luculenter traditur, nondum vidissent, cumque præfata acta, contractis adhuc nimium sanæ etiam moderatæque criseos habenis, pro supposititiis traducere, aut etiam in suppositionis suspicionem dumtaxat revocare, piculo forsitan a nonnullis ductum fuisset.

nec concilii
Romani Acta,
utpote que,

F

30 Adhæc quo minus adhuc mirum accidat, Majores nostros, ut S. Agapiti obitum aditque a Sancto nostro episcopatus initium post annum 337 differrent, præmemoratis concilii Romani actis fuisse permotos, non soli illi fuere, qui hæc multum detulerint. Baronius enim in Martyrol. et Annal., Hieronymus Rubeus, utut etiam Agnellum habuerit copiam, in sua Ravennati Historia, et Ughellus tom. II Italiæ sacræ in Ravennatum archiepiscopis, ut hos inter S. Agapitum, quem in dictis Actis memorari videbant, apte locarent, assignatam ab Agnello, misivoque Ursianæ ecclesie opere expressam eorundem Ravennatum archiepiscoporum seriem, in qua Agapitum Marcellinum Severum, Severum Libेरтius II proxime exepit, sus deque inverteunt. Et Baronius quidem ante Severum statuit proxime sedisse Agapitum; Ughellus vero et Rubeus Agapitos multiplicat, hic post Severum commi-

licet aliquibus fuerint
in pretio,

F

niscens

A niscens alterum Agapitum, ille ex uno tres faciens, quorum primus ante, secundus post S. Marcellinum, ac tertius denique post S. Severum sedem Ravennatem occupavit. Tanti olim illa concilii Romani Acta, quæ tom. II Conciliorum apud Labbeum exstant inserta, tres hiscriptores proxime laudati, aliique plures fecerunt; contra vero nullo omnino in pretio apud recentiores criticos modo habentur, et merito quidem: esse enim, quidquid interim sit de ipso concilio, quod re forte vera fuerit celebratum, certo supposititia, Tillemontius tom. VII Monument., Nota 2 in Julium I Papam, Bacchinius Dissert. 1 in Agnellum plus semel jam cit. aliique nonnulli luculentissime demonstrant; quod ut studiosus lector perspiciat, aditque a Sancto nostro episcopatus initium post annum 337 non locandum, præcipuo, quibus id præstant, argumenta quantum ad substantiam describo.

supposititia
tamen esse,

31 Acta illa e characteribus chronicis diversis, quos continent, initio quidem signantur Constantio et Constante augustis anno quarto... Indictione sexta; in fine autem Feliciano et Maximiano viris clarissimis consulibus; verum hoc collegium consulum in tota Fastorum serie nusquam invenitur; Indictio vero sexta cum anno imperii Constantii et Constantis augustorum quarto, quod hic annum Christi 340, illa 347 designet, nequitiam cohæret, ut vel ex hoc solo capite Actorum suppositio sufficienter se prodatur. At vero hanc ipsammet concilium secundum se consideratum adhuc evidentius demonstrat. Constat enim dumtaxat Julii Papæ in Arianam hæresim sermone, qui nihil plane continet magnitudinis ingenti, quæ in nota Pontificis hujus ad Orientales epistola elucet, nihilque contra offert, quin Isidori Mercatoris, qui binas eidem Julio epistolas affinxit, barbarie sit dignum. Sermo ille primo ad concilii Patres dirigitur, ac dein degenerat in epistolam, ad episcopos absentes scriptam, qua rogantur, ut concilio, quod nihil omnino definit, subscribant. Notandum quoque est, tertiam sermonis illius partem a vocibus, eos enim, qui dividunt etc, usque ad voces, sed habet ante sæcula, de verbo ad verbum continuæ serie esse depromptam e concilio Sardiensis epistola encyclica, qualis in Historia tripartita, genuinæ concilii epistolæ finem, orationisque, hinc a Theodoro adjunctæ, initium complectente, invenitur.

demonstratur, serius id
factum evincunt.

C 32 Hinc jam fit, ut Acta, quorum suppositionem a Bacchinio et Tillemontio probari existimo, merito sane a nonnullis, quibus Pogius in Criticis ad annum Christi 337 assentitur, apud Labbeum Conciliorum tom. supra cit., pag. 327 in Nota Marginali vocentur sarrago, ab Isidoro Mercatore ex Tripartita atisque in concilii formam redacta. Hujus porro falsitatem seu suppositionem etiam episcopi, quorum nomina recensentur, apertissime produnt; eos enim inter, ut ceteros, qui perperam pariter nominantur, omittam, quarto loco comparet Julius, Mediolanensis episcopus, toti antiquitati ignoratus. Baronius quidem in eam inclinavit opinionem, qua Julium illum, Mediolanensem episcopum, cognominatum fuisse Maternum, et ab illo ipso, cujus insigne de mysteriis profanarum religionum Opus sub Julii Firmici Materni V. E. nomine habemus, non distinguere, in animum induxit. Verum, præterquam quod Bacchinius hunc auctorem a Materno, Mediolanensi episcopo, cui propterea alterum Julii nomen nequeat assignari, dilucide probet diversum, non potuit concilio Romano, quod anno 337 celebratum fuerit, interesse Maternum, Mediolanen-

sis episcopus, utpote qui felici e vivis excessu ad Superos jam migrasset vel anno 305, ut tom. IV Julii in Commentario ad Acta sancti hujus antistitis prævio num. 8 probabilis putat Cuperus, vel anno 303, ut Papebrochius et Saxius in Episcopis Mediolanensibus contendunt. Plura non addo, cum allata, quantum opinor, sufficiant, ut laudati concilii Romani Acta supposititia a Tillemontio et Bacchinio esse luculentissime demonstrata, quisque perspiciat; jam vero, ut tandem § huic finem imponam, cum id ita sit, illa sane Acta nequitiam evincunt, vel S. Agapiti obitum, vel aditum a Sancto nostro episcopatus initium ultra annum 337 differendum, aut etiam a sæculi IV initio removendum.

AUCTORE
C. B.

§ IV. Locus sepultura, inventio et translatio reliquiarum, cultus hodiernus.

Q uo loco sacrum S. Marcellini cadaver, quod statim ab obitu suavissimum spirasse odorem fertur, tumulo fuerit mandatum, in elogio, quod supra recitavi, docet Agnellus paucis hæc de Sancto verbis: Sepultus est, ut fatentur alii, in basilica B. Probi; ita ille, qui quamquam rem ex traditione, ut innuit, dumtaxat acceperit, ambigendum tamen non videtur, quin reipsa in S. Probi ecclesia Sanctus noster tumulum sit adeptus, cum in ea postmodum, Petro quarto, aliis quinto, Ravennatem ecclesiam moderante, sacra ejus ipsana fuerint inventa, uti infra docebo. Erat porro illa S. Probi ecclesia, de qua videsis etiam Operis nostri tom. VII Septembris pag. 401 et seq., in oppido Classensi sita, quod tribus circiter milliariis mare versus Ravenna hodiernum distat, quodque olim celeberrimæ hujus urbis partem constituerit, si, quæ Rubeus lib. IV Hist. pag. 224 suppeditat, veritati consonent hæc verba: Ravennæ autem quinque partes æque nobiles fuere: Classis, Cæsarea, Ravenna, Palatiolum et Tauresium. Hæc de loco, quo Sanctus fuerit sepultus. De corporis ejus inventione translationeque nunc dicendum. Jacuerat hoc una cum aliis Ravennatum aliquot antistitum corporibus in Classensi S. Probi ecclesia sæculis non minus sex reconditum, cum tandem omnia sæculo X inventa, Ravennam translata, atque ibidem in Ursiana seu metropolitana ecclesia, uti jam nunc dicenda aperient, honorifice fuere deposita.

E
Sancti corpus,
quod in Classensi S. Probi
ecclesia fuit
conditum.

33 Inventionis translationisque Historia Vitæ S. Probi, quam apud Muratorium tom. I Scripitorum Italiæ part. 2 Ravennatis Historiæ Spicilegium pag. 354 et tribus seqq. exhibet, exstat inserta. Hanc auctor anonymus, cujus hic num. 8, et tom. VII Septembris pag. 403, num. 25 et 26 notitiam invenies, in litteras misit, remque, cui ipsemet interfuit, curante Petro Juniore quarto Ravennatum antistite, factam scribit, ut adeo, cum hic ab anno 923 usque ad annum 970 (ad eundem tom. VII Septembris pag. 403, num. 26) Ravennatem cathedram occupavit, intra illud temporis spatium, quod inter binos hosce annos excurrit, nimirum circa annum 963, ut nonnulli tradunt, sacra illa corpora fuerint inventa Ravennamque translata. Octo hæc numero fuerunt; ac primo quidem tria ex his, quæ SS. Probi, Aderiti et Caloceri fuerint, solum fuisse inventa, refert laudatus

F
anno circiter
963 inven-
tum, Raven-
namque
translatum,
ab anonymo.